

**Комунальний заклад Львівської обласної ради
«Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Кафедра практичної психології**

**Програма підвищення кваліфікації
«Ненасильницьке спілкування-фасилітація-медіація у
професійній культурі фахівців «людина-людина»»**

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до перезатвердження на засіданні кафедри практичної психології
(*протокол № 10 від 21 листопада 2022 р.*)

Завідувач кафедри

Ігор КОРНІЄНКО

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою
(*протокол № 9 від 25.11.2022р*)

Голова науково-методичної ради

Павло ХОБЗЕЙ

**Програма підвищення кваліфікації «Ненасильницьке спілкування-
фасилітація-медіація у професійній культурі фахівців «людина-людина»»**

Розробники:

Доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, доцент
Н.М. Бамбурак-Кречківська

Загальні відомості

Мета: ознайомити соціальних педагогів зі змістом та алгоритмом методу ненасильницького спілкування та техніками фасилітації і медіації, формування практичних основ забезпечення реалізації ненасильницького спілкування у повсякденному житті та професійній діяльності, а також формування вмінь фасилітаторської та медіаторської діяльності.

Напрямок: розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій), зокрема:

1. Засвоєння психологічної методології дослідження насильницького та емпатійного спілкування, з'ясування ролі емпатійного спілкування в психічному розвитку та психічному житті людини.
2. Розкриття алгоритму ненасильницького спілкування.
3. Виявлення специфіки підготовки та проведення фасилітації та медіації, а також якостей фасилітатора.

Місце надання освітньої послуги: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», заклади освіти Львівської області.

Обсяг: 30 годин.

Форма підвищення кваліфікації: очна, дистанційна.

Опис спецкурсу

Категорія слухачів	Характеристика спецкурсу
Соціальні педагоги	Лекцій: 10 годин Практичні заняття: 20 годин

Цілі спецкурсу: У результаті підвищення кваліфікації відповідно до навчального плану курсу соціальні педагоги будуть:

знати:

- сутність поняття та методу «ненасильницьке спілкування»;
- специфіку основних етапів ненасильницького спілкування: спостереження; ідентифікація емоцій і почуттів; усвідомлення потреб; формулювання прохань;
- сутність поняття та методу фасилітації, медіації;
- специфіку основних етапів фасилітації.

розуміти:

- причини та прояви насильницького спілкування;
- характерні риси емпатійної особистості;
- соціально-психологічні детермінанти насильницького і ненасильницького спілкування;
- психологічні проблеми процесу фасилітації та медіації;
- алгоритм проведення фасилітації;

вміти:

- визначати фактори, що впливають на неуспішність чи успішність спілкування і розуміння;
- використовувати різні прийоми та техніки забезпечення емпатійного спілкування;
- використовувати різні прийоми та техніки забезпечення процесу фасилітації;
- розрізняти насильницьке та ненасильницьке спілкування.

Завдання спецкурсу:

- забезпечити знання щодо цілісної моделі ненасильницького спілкування;
- обґрунтувати соціально-психологічні детермінанти насильницького і ненасильницького спілкування;
- орієнтуватися в методиках і техніках ненасильницького спілкування та в методиках і техніках проведення фасилітації, медіації.

Очікувані результати:

Визначати цілісну модель ненасильницького спілкування.

Зреалізування основних етапів ненасильницького спілкування: спостереження; ідентифікації емоцій і почуттів; усвідомлення потреб та формулювання прохань.

Використовувати різні прийоми та техніки забезпечення емпатійного спілкування та фасилітації та медіації.

Контроль за знаннями слухачів проводиться: під час виконання завдань на практичних заняттях за допомогою постановки дискусійних запитань.

Оцінювання у вербальній формі проводиться на основі отриманої зворотної інформації від слухачів про результативність підвищення кваліфікації з можливістю внесення змін у методику роботи зі слухачами курсів.

Засоби навчання:

Інформаційно-методичні:

1. Опорні конспекти
2. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи.
3. Глосарій основних термінів та понять зі спецкурсу.
4. Питання для самоконтролю.
5. Фонд електронних документів

Матеріально-технічні:

Мультимедійна установка та комп'ютерна техніка для демонстрації презентаційного матеріалу та навчальних відео.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації: сертифікат.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Організаційне заняття

Час за робочою навчальною програмою – 1 година

Тема 1. Реєстрація учасників. Формування очікувань та запиту учасників (практичне, 1 година)

Модуль 1. Поняття ненасильницького спілкування, фасилітації та медіації

Час за робочою навчальною програмою – 10 годин

Тема 1.1. Сутність і модель ненасильницького спілкування (лекція, 5 години)

План лекційного заняття

- 1.1.1. Блокатори співпереживання.
- 1.1.2. Ідентифікація і вираження почуттів.
- 1.1.3. Потреби та прохання. Прийняття іншого та себе.

Тема 1.2. Теоретичні основи фасилітаторства і медіаторства (лекція, 5 години)

План лекційного заняття

- 1.2.1. Комунікація, діалог та фасилітація.
- 1.2.2. Медіація.

Модульна контрольна робота 1

Модуль 2. Методи та техніки процесу фасилітації та медіації

Час за робочою навчальною програмою – 19 годин

Тема 2.1. Практичні основи процесу фасилітації та медіації (практичне, 18 годин)

2.1.1. Налагодження змістового потоку при фасилітації.

2.1.2. Інтерпретація як основний прийом відновлення потенційно втрачених моментів діалогу.

2.1.3. Трансформація образу ворога при фасилітації.

2.1.4. Алгоритм проведення фасилітації.

2.1.5. Медіація.

Модульна контрольна робота 2

Рефлексія (практичне, 1 година)

Запитання для практичних занять

1. Що означає «мислити мовою потреб»?
2. Порівняльна характеристика прохання та вимоги.
3. Що для Вас «мова позитивних дій»?
4. Способи утримання емпатії.
5. Розкрийте алгоритм переходу «повинен зробити» в «хочу зробити».
6. Привід і причина гніву
7. Психологічні наслідки покарання
8. Особливості вираження вдячності в ННС.
9. Чи вважаєте Ви позитивні судження прояв насильницького спілкування і способом маніпулювання? Аргументуйте.
10. Що означає «прийняття вдячності з емпатією»?
11. Як подолати небажання виражати вдячність?
12. Спікер та слухач в структурі діалогу та комунікації.
13. Структурні компоненти відновлювального діалогу.
14. Фасилітація: структурні компоненти та навички.
15. Пошук підтримки власних потреб при роботі фасилітатора.
16. Мікро-кола: визначення, характеристики та етапи.
17. Особливості створення простору, задавання формату роботи в мікро-колах.
18. Взаєморозуміння як умова діалогу.
19. Підготуйте комплект карток потреб.
20. Попереднє коло та його особливості.
21. Основне коло та діалог в ньому.
22. Після-коло: особливості та значення.
23. Способи та етапи інтерпретації прихованого змісту.
24. Упереджене ставлення фасилітатора до групи та його подання.
25. Фасилітація та медіація: спільне та відмінне.
26. Особливості проведення фасилітації в умовах військового конфлікту.

III. РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Очна форма навчання

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Практичні	Семинарські
Організаційне заняття	1		1	
Тема 1. Реєстрація учасників. Формування очікувань учасників			1	
Модуль 1. Поняття ненасильницького спілкування	10	10		
Тема 1.1. Сутність і модель ненасильницького спілкування		5		
Тема 1.2. Теоретичні основи фасилітаторства і медіаторства Модульна контрольна робота 1		5		
Модуль 2. Методи та техніки процесу фасилітації та медіації	18		18	
Тема 2.1. Практичні основи процесу фасилітації та медіації Модульна контрольна робота 2			18	
Рефлексія			1	
Всього годин:	30	10	20	

Дистанційна форма навчання

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Практичні	Семинарські
Організаційне заняття	1		1	
Тема 1. Реєстрація учасників. Формування очікувань учасників			1	
Модуль 1. Поняття ненасильницького спілкування	10	10		
Тема 1.1. Сутність і модель ненасильницького спілкування		5		
Тема 1.2. Теоретичні основи фасилітаторства і медіаторства Модульна контрольна робота 1		5		
Модуль 2. Методи та техніки процесу фасилітації та медіації	18		18	
Тема 2.1. Практичні основи процесу фасилітації та медіації Модульна контрольна робота 2			18	

Рефлексія			1	
Всього годин:	30	10	20	

Список літератури:

1. Розенберг М. Ненасильницьке спілкування. Мова життя. Львів.: Ранок, 2020. 256 с.
2. Лушин П. В. Особистісні зміни як процес: теорія і практика. Одеса: Аспект, 2005. 334 с.
3. Вілкінсон М. Секрети фасилітації. К.: Фабула, 2021. 512 с.
4. Кільдюшкіна О.О. Медіація як засіб захисту цивільних прав: сутність та переваги [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.reallook.com.ua/4831/mediaciya-yak-zasib-zaxistu-civilnix-prav-sutnistta-perevagi/> . 2.
5. Практикум з психології ненасильницького спілкування та фасилітації»: навчальний посібник. [Упорядники: Карпенко В.В., Карпенко Н.А.] Львів: ЛьвДУВС. 2019. 104 с.
6. Подковенко Т.О. Медіація як один із альтернативних способів розв'язання конфліктів . *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2009. Вип. 45. С. 31-38.
7. Ясиновський І.Г. Переваги та недоліки процедури медіації як підстави для імплементації процедури медіації в законодавство України. *Матеріали Регіональної науково-практичної конференції «Права людини в Україні: сучасний стан та механізм реалізації»*. Полтава. 2016. С. 476 – 482.

Інформаційні ресурси

1. <https://uk-ua.facebook.com/prostir.hidnosti> - Простір гідності. Спільнота
2. http://www.training.com.ua/live/news/fasilitacija_moderacija_mediacija
3. <http://ecofacilitation.ucoz.com>
4. <http://psy-science.kiev.ua/PsDomRu.html> – [Інститут психології ім.Г.С.Костюка](#)
5. <http://pa.org.ua/> – [Міжнародний Інститут Глибинної Психології](#)
6. <http://www.karppr.com.ua/> – Київська асоціація практикуючих психологів і психотерапевтів.
7. <http://www.socionics.ibc.com.ua/j/> – Журнал «Соціоніка, ментологія і психологія особистості».
8. <http://www.dopomoha.kiev.ua/forum326/list.php?f=15> – Медичний портал «ШВИДКА ДОПОМОГА»
9. <http://www.pht.kiev.ua/> – Ваш персональний гіпнотерапевт, психолог, консультант.